

На мою думку, практична діяльність із книгами – перша умова ефективного формування в дітей інтересу до читання. Саме практично працюючи з книгами, серед книг учень привчається звертатися до світу книг із різною метою. Формування, розвиток читацьких інтересів я розпочинаю відразу після запису школяра до бібліотеки. У невеличкій розмові з’ясовую смаки та вподобання учня. Ця ненав’язлива бесіда допомагає мені підібрати книги, які зацікавлять мого читача наступного разу.

Шкільну бібліотеку не мине жоден учитель, якщо він повинен бажати підготуватися до уроків. Саме тому співробітництво вчителя-предметника й бібліотекаря спрямовано на залучення учнів до роботи з книгою, до пошуку необхідної інформації в навчанні, а діяльність бібліотеки спрямована на інформаційне забезпечення педагогічного колективу. З цією метою регулярно проводжу *інформаційні п’ятихвилинки* для педагогів про нові надходження підручників, художньої та методичної літератури до шкільної бібліотеки.

Висновок

Отже, можемо стверджувати, що головна мета шкільної бібліотеки – надання допомоги учням, батькам, учителям у забезпеченні їхніх інформаційних потреб. Шкільна бібліотека – це наче острів тиші та спокою в бурхливому океані освітньої діяльності школи. Хвилини, які учень проводить саме тут, надають йому можливість відпочити та зустріти найвірнішого друга – книгу. Шкільна бібліотека – це територія відпочинку, тиші, а разом і вільний простір, щоб заявити кожному учневі про себе, розкрити свої здібності й таланти. Це територія творчого розвитку дитини.

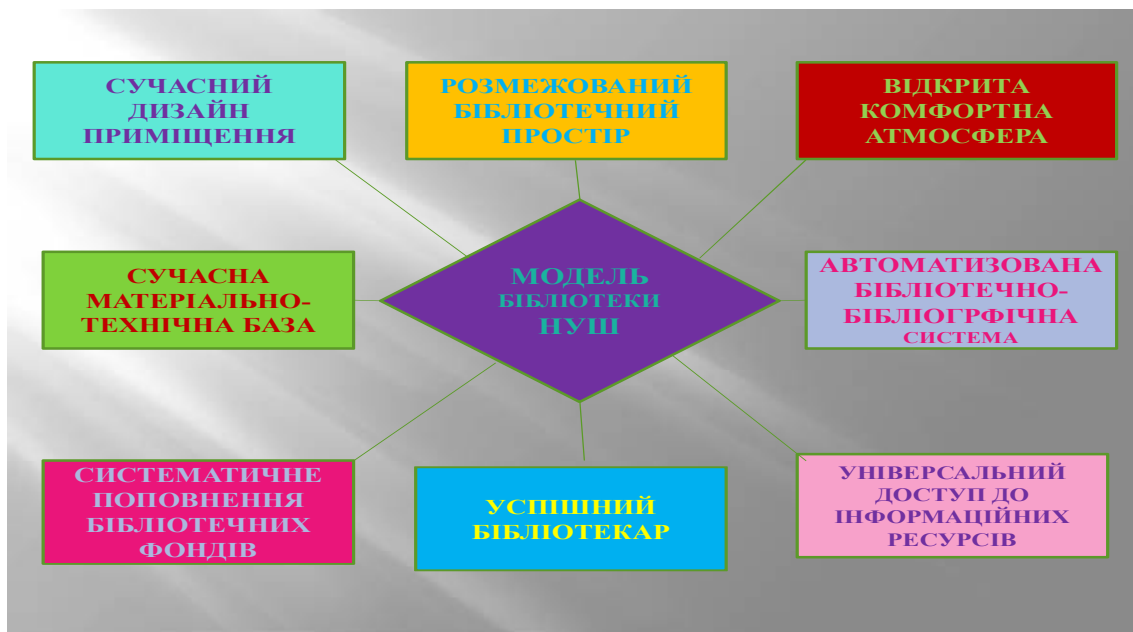
Список використаних джерел

1. Виноградова Н.В. З чого починається любов до книги / Н.В. Виноградова // Шкільна бібліотека. – 2011. – № 11. – С. 65-67.
2. Комишаківа Н.О. Як зацікавити учня книгою / Н.О. Комишанова // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2004. – № 2 – С. 64.
3. Тонецька О.В. Інноваційні технології в роботі шкільних бібліотек / О.В. Тонецька // Шкільний бібліотекар. – 2012. – № 12. – С. 2-10.

Інформаційне середовище бібліотеки Нової української школи

*Бутенко Н. С., завідувачка бібліотеки
Харківської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 119
Харківської міської громади*

В умовах швидких трансформаційних змін першочерговим завданням для шкільної бібліотеки є перетворення її з центру бібліотечних ресурсів і доступу до інформації в центр дослідження, відкриття, творчості та інноваційної педагогіки. Ось якою я бачу *модель бібліотеки Нової української школи*:

Сучасна шкільна бібліотека – це місце, де учень, учитель і бібліотекар зустрічаються щодня для спільної роботи, де на практиці виховується потреба в знаннях, даються навички пошуку потрібної інформації, закладаються основи самоосвітньої діяльності. Кожна бібліотека повинна мати добре організоване інформаційне середовище, яке б відповідало запитам і потребам.

Шкільна бібліотека завжди мала важливе значення в освітній, інформаційній та культурній діяльності освітнього закладу. Останнім часом її завдання й можливості змінюються. Як головну соціальну роль сучасної бібліотеки Нової української школи виділяють діяльність щодо розповсюдження інформації як джерела нових знань і сприяння самореалізації особи. Звідси постає потреба в реорганізації бібліотеки в шкільний бібліотечно-інформаційний центр (ШБІЦ).

Автоматизація бібліотечних процесів і підключення їх до Інтернету забезпечує доступ до інформаційних ресурсів, що сприяє проведенню інтегрованих уроків, а також активізації навчально-пізнавальної, комунікаційної діяльності учнів. Ефективна автоматизована бібліотечно-інформаційна система (АБІС) передбачає наявність загально бібліотечної мережі, що охоплює всі підрозділи бібліотеки, та єдиної інтегрованої інформаційної системи з адаптивною базою даних, що забезпечує комплексну автоматизацію основних інформаційно-бібліотечних процесів при використанні єдиного формату даних і заснованої на мережевій технології «клієнт-сервер».

Функції АБІС:

- створення, ведення електронного каталогу;
- пошук за різними критеріями;
- формування, друкування вихідних форм;
- створення, збереження повнотекстових і мультимедійних ресурсів;
- одержання результатів пошуку в зручній для користувача формі;
- створення різноманітних видів звітних документів;
- підтримка штрихкової технології;
- доступ до е-каталогів інших бібліотек;

- обробка електронних документів.

Тому виникає проблема адекватного підвищення інформаційної культури бібліотечних фахівців, які сьогодні повинні бути навігаторами комп'ютерних мереж, чия діяльність формує нове інформаційне середовище.

Модель діяльності шкільної бібліотеки з ефективного забезпечення інформаційних потреб учнів розроблена в контексті інформатизації бібліотечної галузі та дидактики сучасної школи.

Складовими моделі є:

- дослідження інформаційних потреб учнів;
- комплектування фондів бібліотек відповідно до їх потреб;
- професійна компетентність шкільного бібліотекаря;
- формування бібліотечно-інформаційних умінь (інформаційної компетентності) учнів старших класів.

Дослідження інформаційних потреб учнів дозволяє бібліотечним працівникам як посередникам між інформацією та користувачем реагувати на кардинальні зміни у сфері освіти, коригувати використання педагогічних технологій у практичній діяльності шкільних бібліотек.

Доступ до інформаційних ресурсів

Бібліотекарі Нової української школи повинні мати підготовку та досвід у тому, як знаходити, оцінювати й використовувати інформацію. Співпрацюючи в команді з учителями, бібліотекар може створити необхідний клімат для пізнання, творчості та навчання в інформаційному середовищі. Учні XXI століття повинні продемонструвати своє розуміння по-новому, за допомогою власних відео або мультимедійних презентацій. Ось чому кожна шкільна бібліотека повинна переосмислити й перебудувати стиль роботи на гнучкий простір навчання, що підтримує декілька стилів і напрямів.

Рівні впровадження інформаційних технологій у діяльність шкільних бібліотек:

- розширення спектра бібліотечних послуг, надання доступу до електронних ресурсів;
- упровадження автоматизованих інформаційно-бібліотечних систем;
- накопичення та організація електронних ресурсів;
- створення власних цифрових ресурсів;
- створення сайтів, е-бібліотек;
- використання ІКТ для популяризації книги та читання;
- формування інформаційної грамотності;
- інтеграція бібліотечних продуктів і послуг в інформаційно-освітній простір закладу освіти.

Новітні електронні технології, що прийшли у шкільні бібліотеки, дали відчутний поштовх усім напрямам бібліотечної роботи. До того ж вони дали змогу значно розширити коло користувачів за межами бібліотеки. Більше того, сучасна комп'ютерна техніка й засоби зв'язку дають можливість бібліотекам переорієнтуватися зі стратегії володіння важливими інформаційними ресурсами до забезпечення доступу до неї.

Шкільні бібліотекарі мають дати учням певні знання й навички ставити перед собою завдання в певній послідовності, тобто формувати інформаційну компетентність:

- формулювання та аналіз потреб (що я повинен зробити?);

- виявлення та оцінка вірогідних джерел (куди мені звертатись?);
- пошук і знаходження конкретних ресурсів (яким чином отримати інформацію?);
- порівняльний аналіз (які ресурси використовувати?);
- аналіз, синтез, оцінка (чи отримав потрібну інформацію?).

Основою роботи будь-якої бібліотеки є її фонд (інформаційні ресурси), від складу якого залежить успіх роботи книгозбірні в цілому, виконання завдань, що стоять перед нею. Адже саме інформаційні ресурси визначають зміст, повноту та якість задоволення й розвитку інформаційних потреб читачів. Останнім часом через мізерність фінансових ресурсів бібліотеки зазнають великих труднощів із комплектуванням. Нові книги поступають несистематично, в обмеженому асортименті та в невеликій кількості; шкільні бібліотеки не в змозі замовляти саме ту літературу, яка їм необхідна. Спостерігається відсутність нових довідкових, енциклопедичних видань, науково-популярної літератури для учнів, педагогічної літератури для вчителів.

Нашими читачами є не лише вчителі зі стійкими, сформованими читацькими запитами, але й учні різних вікових категорій, для яких звернення в бібліотеку продиктоване характерними для певного віку потребами: для учнів початкових класів – бажанням спілкуватися з цікавою книгою; 5-6-х – дізнатися про щось нове, 7-8-х – необхідністю підготовки домашніх завдань, знайти інформацію з теми, що цікавить; 9-11-х – необхідністю підготовки рефератів, участю в олімпіадах, МАН, творчих конкурсах.

На кожному окремому етапі шкільні бібліотекарі супроводжують своїх читачів. Вони й казкарі, і вчителі, і дослідники, і помічник. А перш за все, та людина, яка пробуджує в дітей інтерес до інформації, учить шукати її, працювати з нею. Яким же чином найповніше, більш якісно забезпечити інформаційні потреби наших читачів? Цей вихід я бачу у створенні корпоративної інформаційної мережі, до складу якої повинні входити не лише шкільні бібліотеки, міські та районні інформаційно-методичні центри, а й, перш за все, міські, обласні масові й науково-технічні бібліотеки. Саме ці бібліотеки мають у своїй структурі інформаційно-бібліографічні відділи, які укомплектовані відповідними фахівцями, займаються створенням БД (Баз даних), ЕК (Електронних каталогів), забезпечують інформативну підтримку науковим розробкам. Особливо важливим є завдання сучасних бібліотек щодо оприлюднення та поширення інформації державного значення, оскільки основу демократичного суспільства становлять поінформовані громадяни.

Бібліотека ХСШ № 119 забезпечує доступ до інформаційних ресурсів, які відіграють важливу роль у розвитку грамотності та культури користувачів. А саме:

- вебсторінка на шкільному сайті;
- створення інформаційного центру в школі.

Такий центр сприяє підвищенню соціально-культурного рівня не лише учасників шкільного процесу, а й мешканців мікрорайону в цілому. А створення інформаційного центру в школі дає змогу залучати батьків, випускників, громадськість до активної співпраці не лише через друковані видання, а й через вебсторінки відомих сайтів та власного сайта інформаційного шкільного центру.

Сучасний дизайн бібліотеки

Розвиток бібліотек сьогодні передбачає поєднання автоматизованих бібліотечних технологій, сучасного інтер'єру та креативного бібліотекаря. Шкільна бібліотека – це місце відпочинку, творчого й інтелектуального розвитку сучасного користувача, тому завдання бібліотекарів полягає в перетворенні бібліотеки на сучасну, модернову, привабливу. Це й сучасні оновлені новою літературою книжкові виставки, креативні роздільники фонду, неординарні назви, модульні композиції, які можна власноруч створити задля її нового вигляду, більш привабливого та комфортного для читача. Адже бібліотечний дизайн – це престиж сучасної бібліотеки.

Сучасний освітній простір обов'язково передбачає зону, де можна постелити килим, де діти можуть сісти в коло. Адже і в НУШ, і в школах за кордоном діти починають заняття з ранкового кола, коли зустрічаються та налаштовуються на робочий день. А в бібліотеці на килимі можна влаштувати *обговорення книг, відгадування загадок, читання віршів*. Професійне гасло нашої шкільної бібліотеки: «Все для читача». Бібліотека приваблює читача не тільки зібранням літератури, але й можливістю користуватися комп'ютерами, точками доступу wi-fi, затишком диванів і крісел у зонах відпочинку. У читальній залі – комп'ютери, проєкційний екран, звукопідсилювальна апаратура. Дизайн сучасний та затишний: є бажання працювати з власним ноутбуком або планшетом – будь ласка; у шкільному холі біля бібліотеки валять до відпочинку яскраві сучасні дивани та зручні столи. Чим не місце для обговорення останніх літературних новинок, не заважаючи читачам у читальній залі? У цьому ж холі портрети видатних українських письменників, інформаційний стенд «Наш друг – книга». Це місце ми найменували «юнацьким простором» (простір для старшокласників). Організація юнацького простору дозволяє старшокласникам якісно використовувати свій час, виявити всі свої приховані таланти, відпочити в компанії однолітків, дізнатися останні новини. Завдяки організації культурного відпочинку й дозвілля старшокласники мають можливість урізноманітнити способи проведення вільного часу.

Цього навчального року ми розширили діапазон читання дітей початкової школи: створили осередок читання, творчості та відпочинку для наймолодших читачів. У малечі є можливість подивитися мультфільми, помалювати на інтерактивній дошці, переглянути чудові дитячі книжки-подарунки від вдячних друзів бібліотеки. Поряд – куточок дитячої творчості, де розміщені дитячі поробки та малюнки. Наша мета – використати бібліотечний простір якомога повніше та з користю для читача. Тому й подвір'я влітку перетворюється на велику читальну залу зі столами під парасольками з можливістю почитати пресу або книгу чи просто поспілкуватись.

З метою розширення діапазону читання в бібліотеці проводяться *бібліоперерви*, під час яких в дітей є можливість познайомитися з новинками літератури, періодичними виданнями, дібрати програмові твори та твори для позакласного читання. Бібліотекар проводить *інформхвилинки*, аналіз читацьких інтересів, короткі інсценізації казок (діти з великим інтересом читають казки та вивчають ролі, адже вони не знають, ким доведеться бути завтра: Колобком чи Ріпкою, Лисичкою чи Принцесою).

За час існування дитячого бібліотечного простору в нашій школі значно підвищилася відвідуваність, учителі початкових класів відзначили, що діти

почали більше та краще читати, з'явився інтерес до книг, адже вони стали доступнішими. Також наразі спостерігаємо ефект змагання: у кого в класі більше записів у бібліотечному формулярі, хто частіше відвідує бібліотеку.

Найважливіше в бібліотечній справі сьогодення – це трансформуватись у сучасний, потрібний школі та громаді заклад. У майбутньому я бачу «Новий відкритий бібліотечний простір»: читальну залу бібліотеки, обладнану за останнім словом SMART-просторів і зоновану за допомогою меблів-трансформерів (зона «Інтернет і медіа»; простір для соціокультурних заходів; «Комфорт-зона» та «Зона тиші»). Хотілося б мати в бібліотеці Нової української школи № 119 Сад Історій, як у Корнуолі, – особливий літературний простір для дітей. Натхненням для його творців послуговував ботанічний сад у графстві Корнуол: учителі Академії Нанслоу та місцева влада Корнуола вирішили створити шкільний Сад Історій, покликаний популяризувати читання серед дітей. Будиночок хоббітів, у якому проводять читання, павутиння Шарлотти, ліхтар, шахи із Задзеркалля, казковий палац, чарівні рослини, сцена й навіть театральні костюми. Сад Історій містить усе, щоб із головою поринути в літературний світ.

На питання «Якою я бачу сучасну бібліотеку?» хочу відповісти словами американського бібліотекознавця Мелвіла Д'юї: «Якщо стара книгозбірня була джерелом, до якого йшли всі спрагли знань, то нова – це водогін, що розносить живильну вологу по домівках».

Список використаних джерел

1. Атаманчук, Н. «Я хочу створити нову українську школу»: ідеї учениці / Н. Атаманчук, К. Пузиревич // Педагогічна майстерня. – 2018. – № 11. – С. 25–29.
2. Баранова, Н. Дослідницька та експериментальна діяльність в умовах НУШ / Н. Баранова, Н. Коцур // Початкова школа. – 2019. – № 9. – С. 13–15.
3. Гузь, О. Актуальні шляхи удосконалення читацької компетентності учнів в умовах НУШ / О. Гузь // Початкова школа. – 2019. – № 5. – С. 14–17.
4. Жилінська, Т.О. Мультимедійні засоби навчання як чинник розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів в умовах Нової української школи / Т.О. Жилінська // Завучу. Усе для роботи. – 2019. – № 13-14. – С.11.
5. Поперечна Л. Мрії попелюшки, або Новий функціонал шкільної бібліотеки / Л. Поперечна // Шкільний бібліотечно-інформаційний центр. – 2013. – № 4. – С. 5-14.
6. Цицюра, С.М. Ключові компетенції нової української школи / С.М. Цицюра // Початкове навчання та виховання. – 2018. – № 25-26. – С. 14–32.
7. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>